

Ústav světových dějin

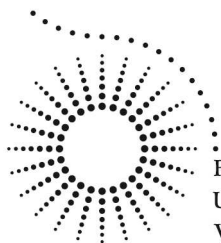
Posudek vedoucího diplomové práce

Eliška BAŽANTOVÁ, *Politika apartheidu v Jihoafrické unii (Jihoafrické republice) po druhé světové válce a její reflexe v zahraničí na příkladu události v Sharpeville v roce 1960, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Ústav světových dějin, Seminář nejnovějších dějin, Praha 2011, 151 stran rkp.*

Eliška Bažantová se ve své diplomové práci zaměřila na problematiku apartheidu v Jihoafrické unii respektive v Jihoafrické republice po druhé světové válce. Vzhledem k tomu, o jak složité a mnohvrstevnaté téma se jedná, se autorka správně rozhodla, že představí tuto politiku i její zahraniční ohlas především na jednom konkrétním příkladu, a sice na tzv. masakru ze Sharpeville, kde přišlo v březnu 1960 o život celkem 69 demonstrantů, nemluvě o desítkách zraněných lidí. Vezmeme-li v potaz, že se „Sharpeville stal symbolem segregáčnické politiky a útlaku nebělošského obyvatelstva v jižní Africe“ a že „dočkal celosvětového ohlasu a odsouzení“, jedná se velmi vhodně zvolený příklad.

Práce Elišky Bažantové má logickou strukturu, je dobře rozmyšlená a pečlivě propracovaná. V první kapitole se autorka pokouší o vysvětlení pojmu rasismus, nastiňuje jeho základy v Jižní Africe, ale neopomíná ani afrikánský nacionalismus; ve druhé kapitole se již podrobněji věnuje apartheidu v legislativě. Obě kapitoly nejsou pronikavou analýzou, na to v těchto částech diplomové práce nebyl prostor, ale přesto jsou pro práci jako celek velmi důležité. Nejde jen o definici pojmu (pojmu), ale o velmi dobré uvedení do problematiky, z něhož může v následujících kapitolách vycházet a na něž může dobře navazovat. První dvě kapitoly jsou cenné i proto, že autorka volila slova a formulace vesměs velmi uvážlivě, za což jí patří pochvala.

Jádrem diplomky jsou její třetí a čtvrtá kapitola, věnované přímo sharpevilleskému masakru a – především – jeho reflexi a hnutí proti apartheidu ve Velké Británii a v zemích britského Commonwealthu, na půdě Organizace spojených národů, na sportovním poli a ve

Ústav světových dějin

Spojených státech amerických. Závěry, k nimž Eliška Bažantová ve svém zkoumání došla, vycházejí z pečlivého studia mnoha vydaných pramenů, zákonů Jihoafrické unie a Jihoafrické republiky, politických projevů, rezolucí OSN, dobového tisku, velkého množství odborných monografií a časopiseckých studií a článků. Právě v množství materiálu, který autorka prostudovala, je síla její práce. Diplomka není v žádném případě povrchní, její závěry jsou přiměřené. Bez výhrad lze souhlasit s většinou tvrzení autorky, například s tím, že „hlavním úspěchem proti-apartheidních hnutí v 60. letech se stalo rozšíření obecného povědomí o situaci v Jižní Africe“, které „vytvořilo vhodné základy pro rozvoj anti-apartheidního hnutí v široké sociální hnutí, které v dějinách prakticky nemělo obdoby“. Stejně tak platí autorčino tvrzení, že „Sharpeville neztratil svou symbolickou hodnotu ani dnes“. Mezi dílčí závěry či tvrzení, jež pokládám za poněkud problematická, patří například věta o tom, že „úroveň rasistického zákonodárství“ respektive „teorii apartheidu lze“ – kromě Německa z let 1933-1945 – „srovnat s americkou *separate – but- equal doctrine*“, což je zjednodušující, byť často používané klišé, jichž by mohla při své znalosti problematiky vyvarovat.

V zásadě nicméně jednoznačně platí, že práce Elišky Bažantové je velmi kvalitní po obsahové i po formální (stylistické a jazykové) stránce, rovněž poznámkový aparát je takřka bezchybný, svědčící o tom, že autorka dobře zvládla „historické řemeslo“. Z výše uvedených důvodů nepřekvapí, že práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji stupněm „výborně“.

V Praze, 12. září 2011

Doc. PhDr. Martin Kovář, Ph.D.

Ústav světových dějin FF UK v Praze